สมบัติและมรดก ของแผ่นดินไทย

ที่มาของต้นกำเนิดลายไทย

สถาปัตยกรรมไทยและสถาปัตยกรรมร่วมสมัย

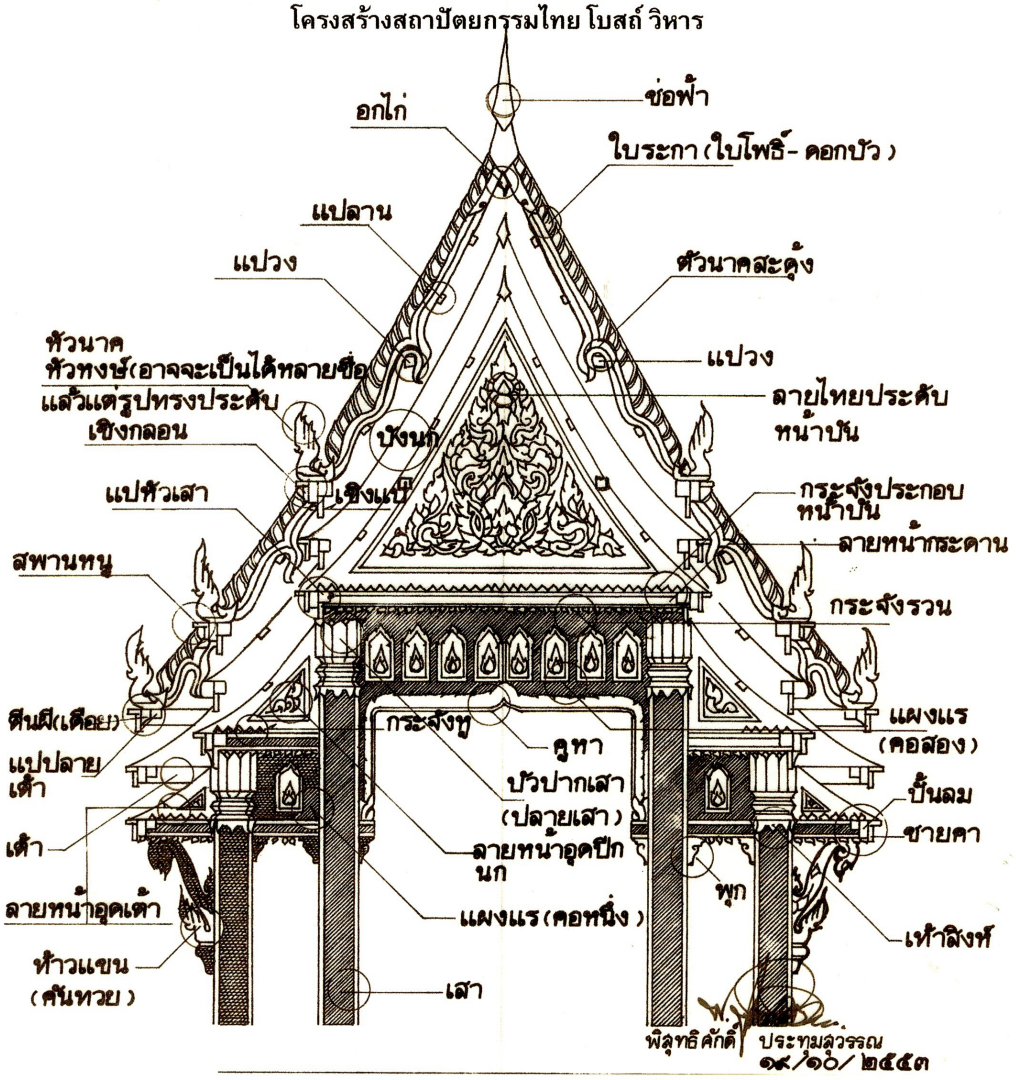
งานพระพุทธศาสนา

โดย อ. พิสุทธิศักดิ์ (สิทธิชัย) ประทุมสุวรรณ

ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

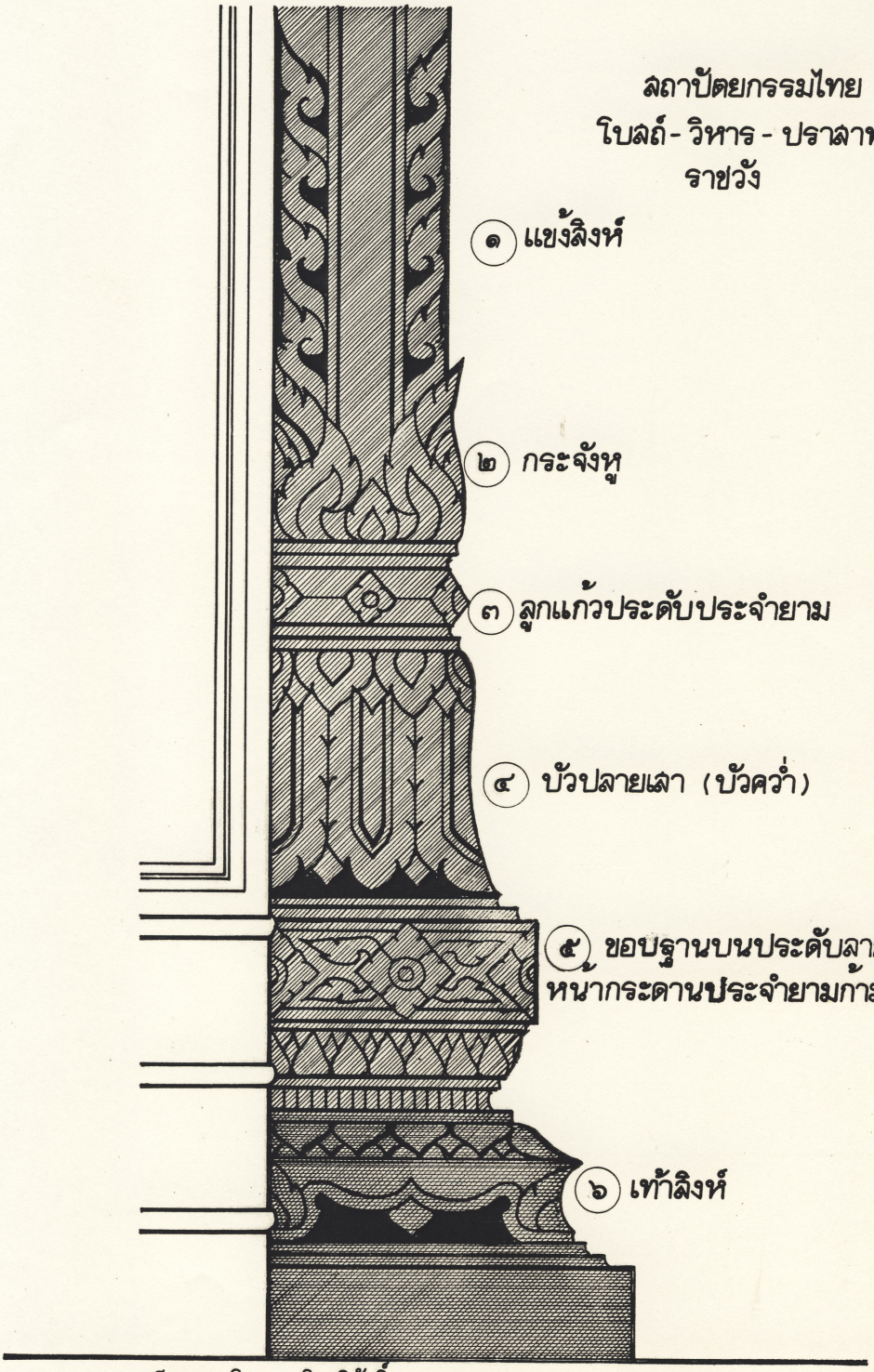
โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง - พระพุทธรูป

โครงสร้างสถาปัตยกรรมไทย โบสถ์ วิหาร

เขียนแบบโดย พิสุทธิศักดิ์ (สิทธิชัย) ประทุมสุวรรณ ๑๙/๑๐/๒๕๕๓

Drawn by Phisutthisak Pratoomsuwan 19/10/2010

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๔/๑๑/๒๕๕๓

Drawn by : Phisutthisak Pratoomsuwan 4/11/2553

ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)
โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง - พระพุทธรูป

พลับพลา

แบบพลับพลา เป็นแปลนด้านหน้าแสดงรูปทรงและส่วนประกอบที่ประดับลายไทยบางอย่างได้บอกชื่อรายละเอียดเอาไว้ดังนี้

ยอดพลับพลา **ครุฑชูบุษบกทรงเจดีย์ไม้สี่**
ช่อฟ้า
กริ่งกังสดาร
ประจำยามอก
พู่จามรี
กาบพรหมศร
เม็ดทรงมัน (พุ่มหัวเสา)
วิสูตร (ม่าน)
สาหร่ายประดับเสา
ท้าวแขน (คันทวย)

สำหรับยอดพลับพลานั้น ในการออกแบบอาจจะเปลี่ยนเป็น **บุษบกทรงเจดีย์ไม้สิบสอง-ทรงพระปรางค์** หรือ **ทรงพระเกี้ยว** ก็ได้ตามที่เห็นว่าเหมาะสมลงตัวดี

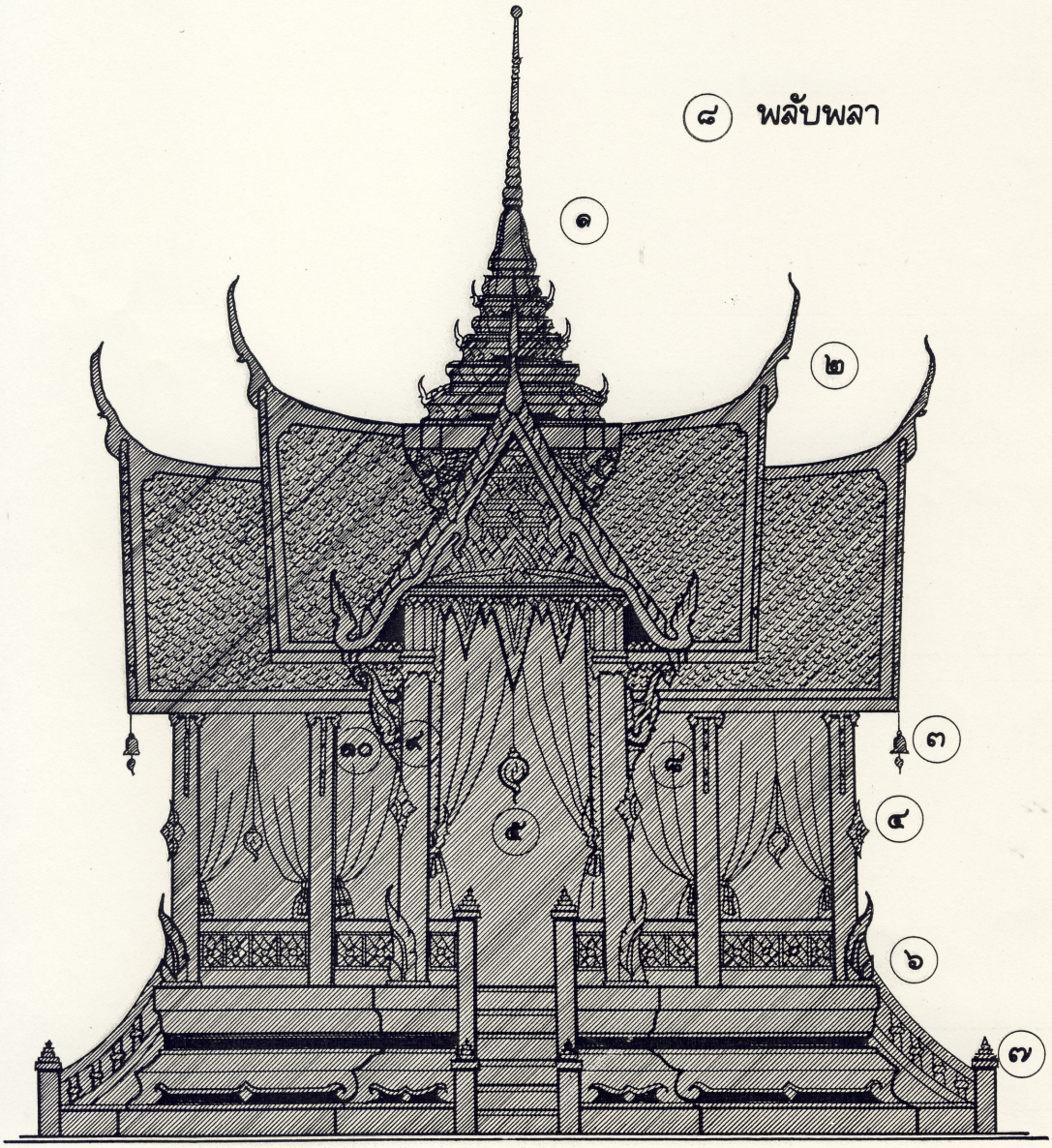
ปราสาทและพลับพลานี้ มีรูปทรงเหมือนๆ กัน แต่ในการก่อสร้างแล้วปราสาทใหญ่โตกว่าพลับพลามาก ยอดปราสาทอาจมีสามยอดหรือห้ายอดก็ได้ หลังคาก็อาจเป็นสามชั้นหรือสีห้าชั้นก็ได้เช่นเดียวกัน แต่ในการเขียนออกแบบสิ่งก่อสร้างประเภทลายไทยแล้วปราสาทจะต้องมีฝาผนังด้านหลัง สำหรับด้านหน้าอาจจะมีประตูหน้าต่างหรือไม่มีก็ได้

สถาปัตยกรรมไทย

โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง

และ

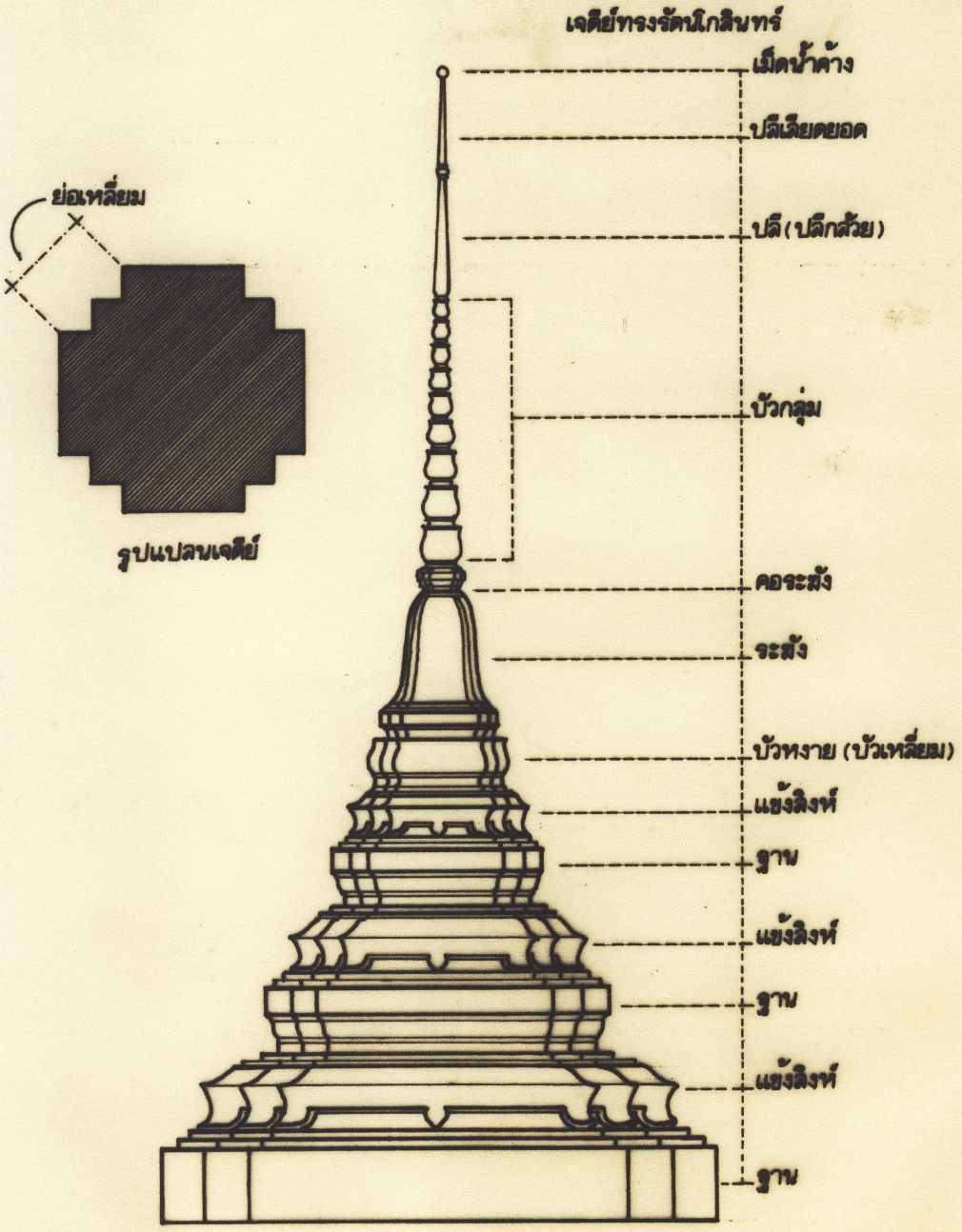
พลับพลา

เขียนแบบโดย... พิสุทธิคักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๒๑ / ๑๑ / ๒๕๕๓

Drawn by : Phisutthisak Pratoomsuwan 21 / 11 / 2553

ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม (สายไทย)
โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง - พระพุทธรูป

เขียนแบบโดย พิสุทธิศักดิ์ (สิทธิชัย) ประทุมสุวรรณ ๐๗/๐๒/๒๕๕๔

Drawn by Phisutthisak Pratoomsuwan 07/02/2011

ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)
โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง - พระพุทธรูป

บุษบก

การเขียนแบบ **บุษบกแบบย่อไม้แปด** การที่เรียกว่าไม้แปดในที่นี้คือถือเอาเหลี่ยมของฐานย่อมุมเป็นสำคัญ ในแบบบุษบกนี้ได้เขียนแบบแสดงแปลนของฐานไว้ด้วย พึงสังเกตที่แปลนฐานด้านย่อมุม

ก . คือไม้หนึ่ง

ข . คือไม้สอง

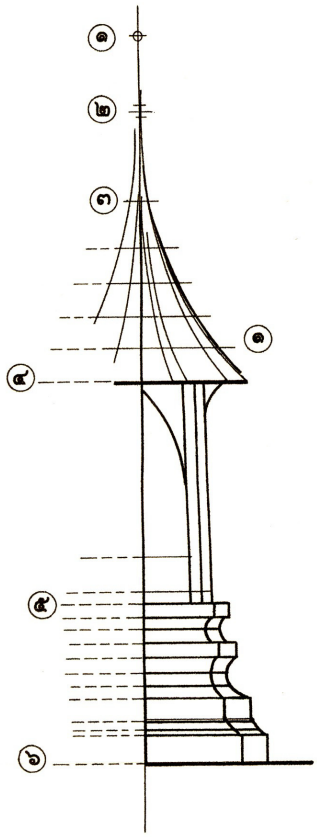
เมื่อสร้างเสร็จเป็นรูปขึ้นแล้ว ก็จะเกิดมีสี่ด้านที่ฐาน มุมที่ฐานหนึ่งมีสองไม้ รวมกันแล้วสี่ด้านด้วยกันก็เท่ากับแปดไม้ จึงเรียกว่าไม้แปด (คือมีมุมเหลี่ยมแปดมุมที่ฐาน)

บุษบกเป็นสิ่งประดิษฐ์สร้างสรรค์ชั้นสูงสำหรับไว้ประดิษฐานของสูงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ชั้นยอดทั้งมวล โดยทั่วไปแล้วบุษบกจะต้องสร้างแบบถึงไม้สิบสองจึงจะถือว่าเต็มขั้น ณ ที่นี้ได้แสดงแบบเพียงเป็นบุษบกไม้แปดเท่านั้น เพราะว่าการเขียนแบบเป็นการย่อมาตราส่วน การเขียนแบบลากเส้นหลายๆ เส้นจะทำให้เข้าใจพิจารณาลำบาก จึงให้แบบมาเพื่อเป็นแนวทางการฝึกเขียนบุษบกได้ง่ายเข้า เมื่อเขียนแบบได้และเกิดความชำนาญแล้ว จึงฝึกเขียนสร้างแบบ **ชนิดบุษบกไม้สิบสอง** ขึ้นเองได้ ก็จะเกิดความเข้าใจดีและทำได้เป็นผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น

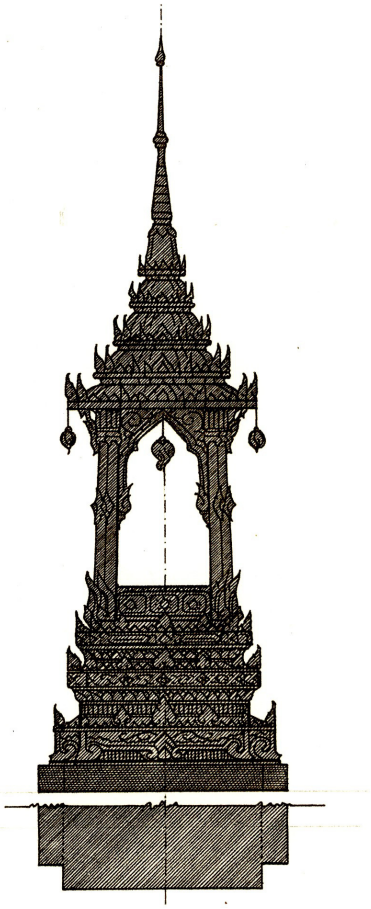
ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง - พระพุทธรูป

บุษบก

โครงร่างแสดงวิธีการเขียนบุษบก

แปลนพื้นฐาน

เขียนแบบโดย พิสุทธิศักดิ์ (สิทธิชัย) ประทุมสุวรรณ ๐๕/๑๑/๒๕๕๓

Drawn by Phisutthisak Pratoomsuwan 05/11/2010

ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)
โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง - พระพุทธรูป

พระปรางค์ (สถาปัตยกรรมทรงขอม)

แบบพระปรางค์ (ทรงขอม) นี้ ได้รับการวิวัฒนาการจากศิลปะของขอม เมื่อสมัยขอมเรืองอำนาจในแคว้นสุวรรณภูมิ ขอมได้สร้างด้วยศิลาแรงเอาไว้หลายแห่ง เช่น พระปรางค์สามยอดที่จังหวัดลพบุรี ปราสาทหินพิมายที่จังหวัดนครราชสีมา ฯลฯ

พระปรางค์นี้ขอมสร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานที่เคารพสักการบูชาเทพาลัย และเพื่อเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความมีอำนาจยิ่งใหญ่ในสมัยนั้น ปัจจุบันนี้ได้ปรักหักพังลงไปมากแล้ว

แบบแปลนก่อสร้างนี้ ซึ่งเป็นรูปด้าน สร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ ส่วนบนระหว่างแง้งขิงลงมาถึงยักษ์ชูยอดเป็นศิลปะของขอม ส่วนกลางตั้งแต่มุขเทวดาประจำทิศลงมาจนถึงฐานของพระปรางค์เป็นศิลปะของไทย ทรงเจดีย์เหลี่ยมไม้สิบสองและตั้งแต่ขอบลูกกรงเม็ดทรงมันลงมาถึงฐานบัวคว่ำบัวหงายล่างสุดเป็นศิลปะของจีนปนไทย

มุขเทวดาประจำทิศมี ๔ มุข ด้วยกัน มีรูปเทวดายืนประจำทั้ง ๔ ทิศ ซึ่งมีชื่อดังนี้

ท้าวกุเวร ประจำทิศอุดร (ทิศเหนือ) มียักษ์เป็นบริวาร

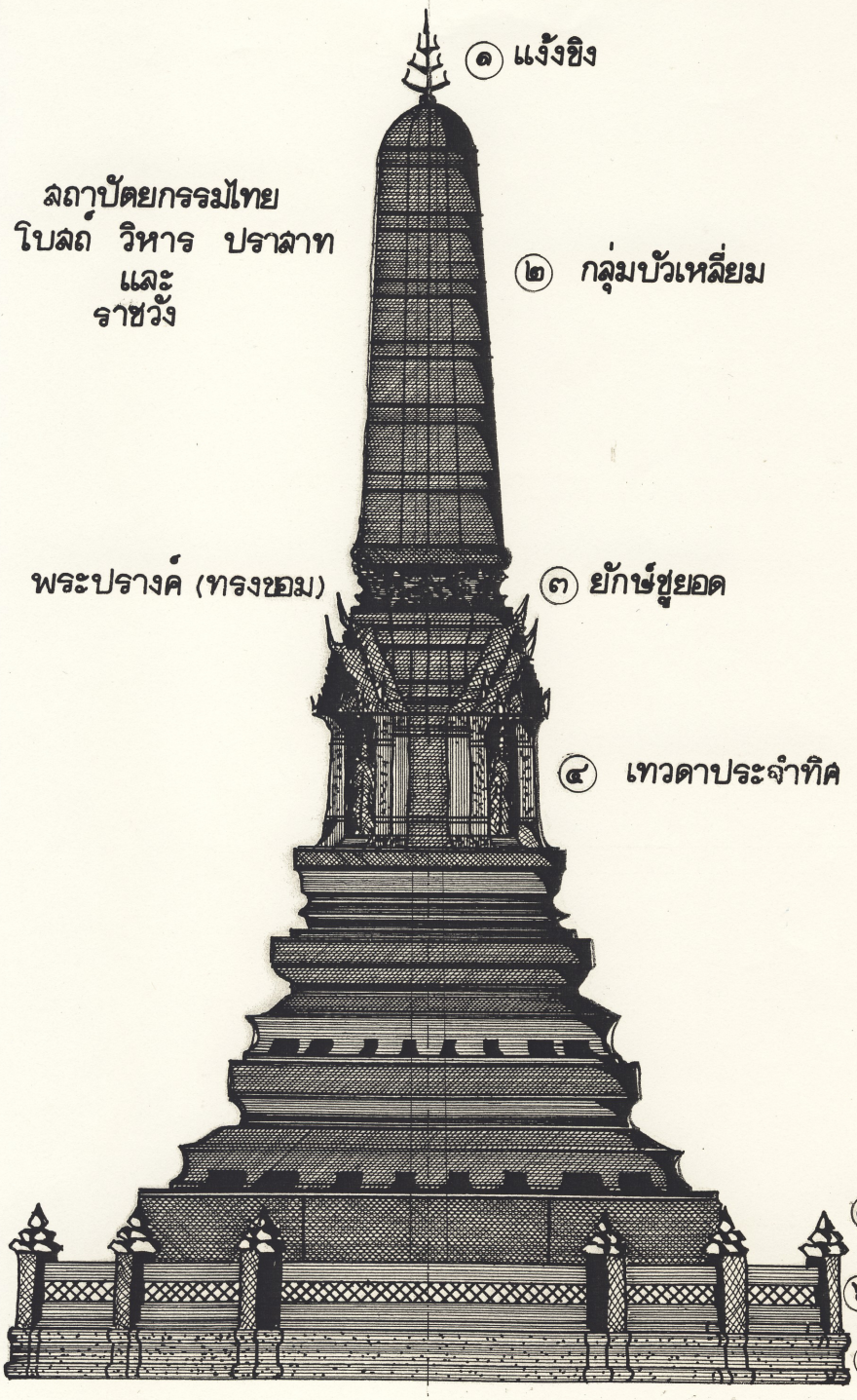
ท้าววิรุฬหก ประจำทิศทักษิน (ทิศใต้) มีเทวดาเป็นบริวาร

ท้าวธะตะรฐ ประจำทิศบูรพา (ทิศตะวันออก) มีมนุษย์เป็นบริวาร

ท้าววิรูปัก ประจำทิศปัจฉิม (ทิศตะวันตก) มีนาคเป็นบริวาร

พระปรางค์ทรงนี้มีอยู่หลายแห่งงดงามมาก เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดเทพธิดาราม วัดราชบูรณะ ฯลฯ

สถาปัตยกรรมไทย
โบสถ์ วิหาร ปราสาท
และ
ราชวัง

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๙/๑๑/๒๕๕๓

Drawn by : Phisutthisak Pratoomsuwan 9/11/2553

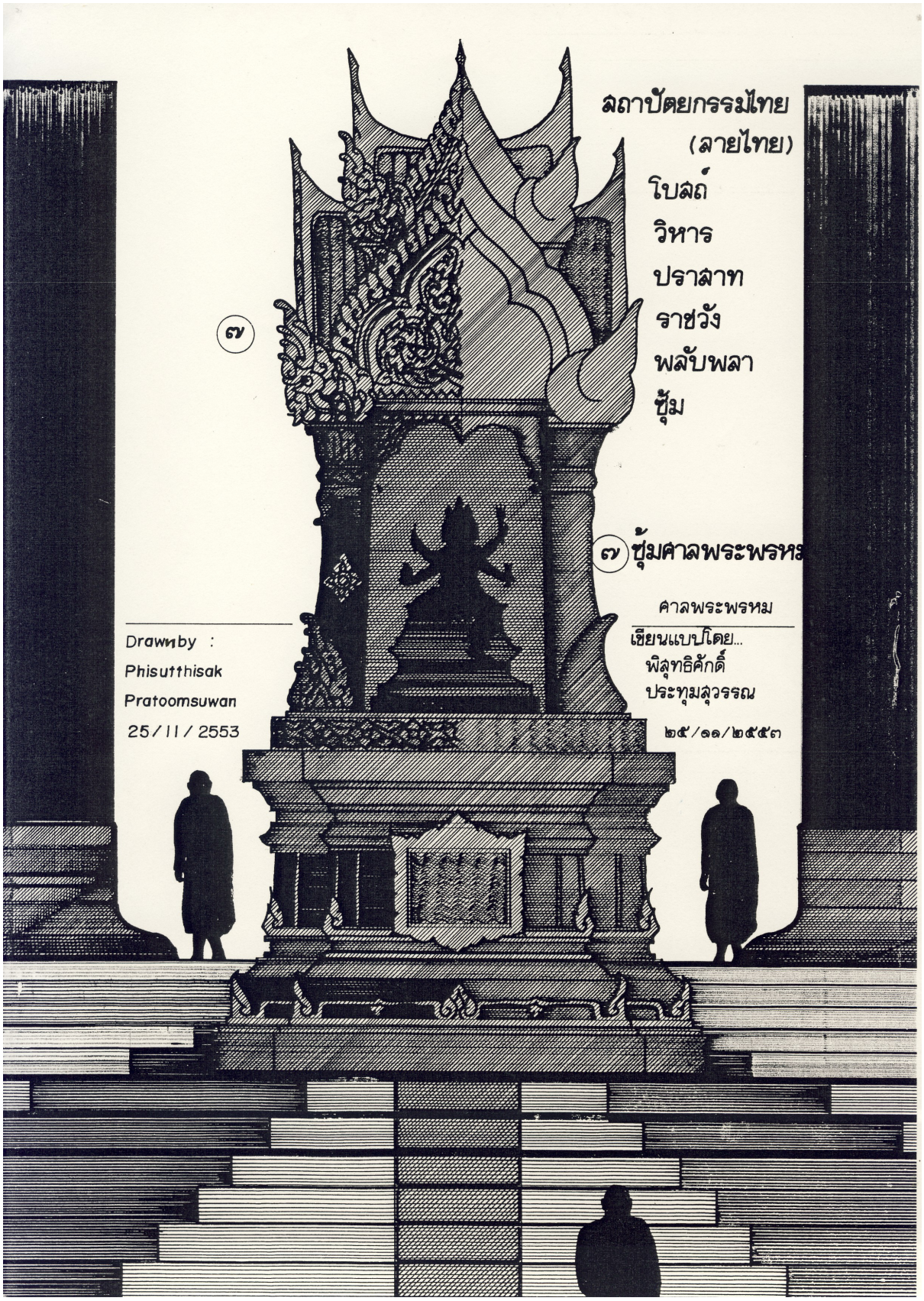
ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)
โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง - พระพุทธรูป

ซุ้มศาลพระพรหม

การสร้างซุ้มศาลพระพรหมขึ้นเพื่อความสง่างาม สวยงาม และความศักดิ์สิทธิ์จะได้เพิ่มเติมขึ้นตามลำดับ

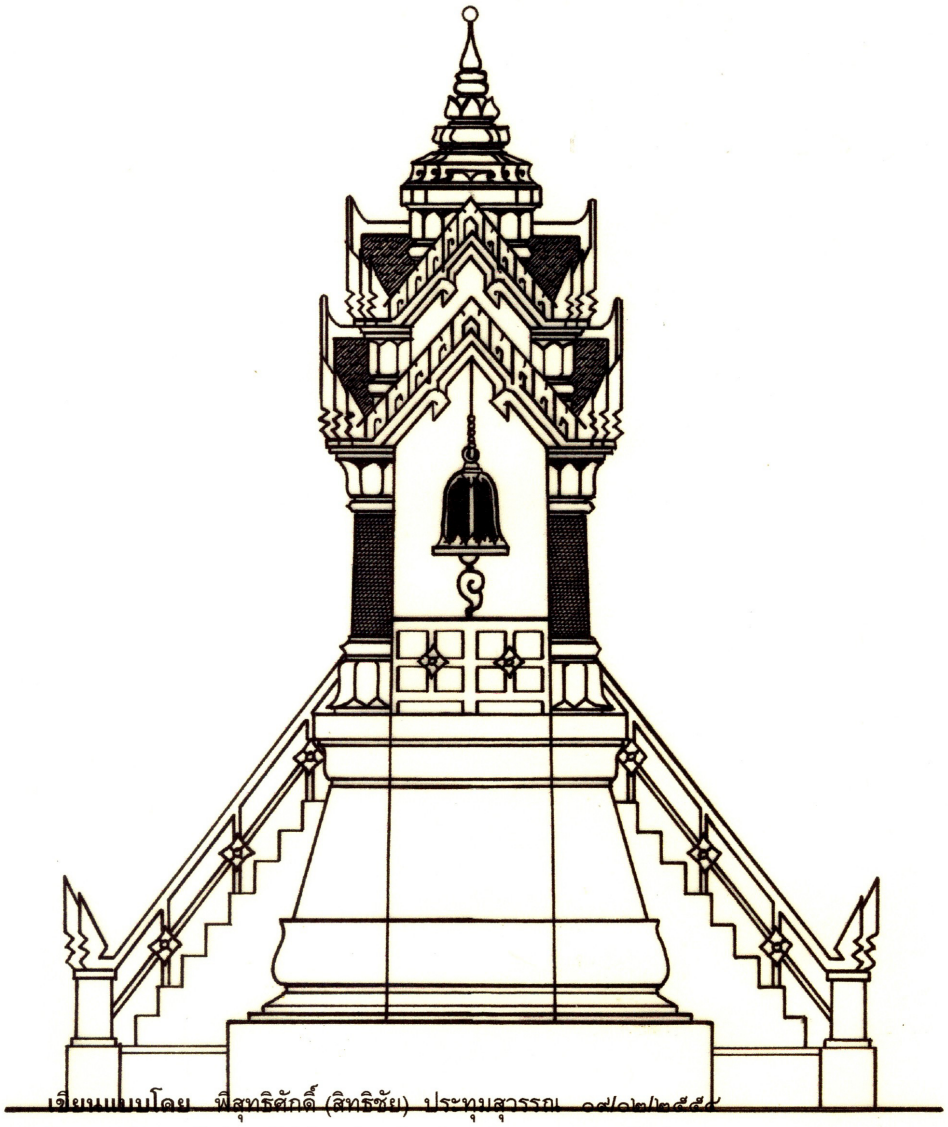
วิธีการร่างออกแบบ ขั้นตอนอยู่ซีกหนึ่ง และอีกซีกหนึ่งเป็นแบบที่เขียนสำเร็จแล้ว

ซุ้มศาลพระพรหม ส่วนบนเป็นศิลปะทรงของขอม ใช้กนกขอมประดับและตกแต่งทั่วๆ ไป ที่เสาส่วนบนมีบัวปากเสาเท้าสิงห์รองรับ กลางเสามีประจำยามอก โคนเสาตอนล่างประกอบด้วยกาบพรหมศรกนกขอม ขอบฐานประดับลายหน้ากระดานประจำยามก้ามปู รองลงมาเป็นบัวหงายรองรับ ต่ำลงมามีเกล็ดแก้วรัดตอนกลางเอาไว้เพื่อห้ามลายบัวคว่ำบัวหงายไม่ให้ชนกัน ลดลงมาอีกเป็นเท้าสิงห์อยู่บนฐานอันล่างเป็นอันสุดท้าย

สถาปัตยกรรมไทย
(ลายไทย)
โบสถ์
วิหาร
ปราสาท
ราชวัง
พลับพลา
ซุ้ม
๗
๗ ซุ้มศาลพระพรหม
ศาลพระพรหม
Drawn by :
Phisutthisak
Pratoomsuwan
25/11/2553
เขียนแบบโดย...
พิสุทธิศักดิ์
ประทุมสุวรรณ
๒๕/๑๑/๒๕๕๓

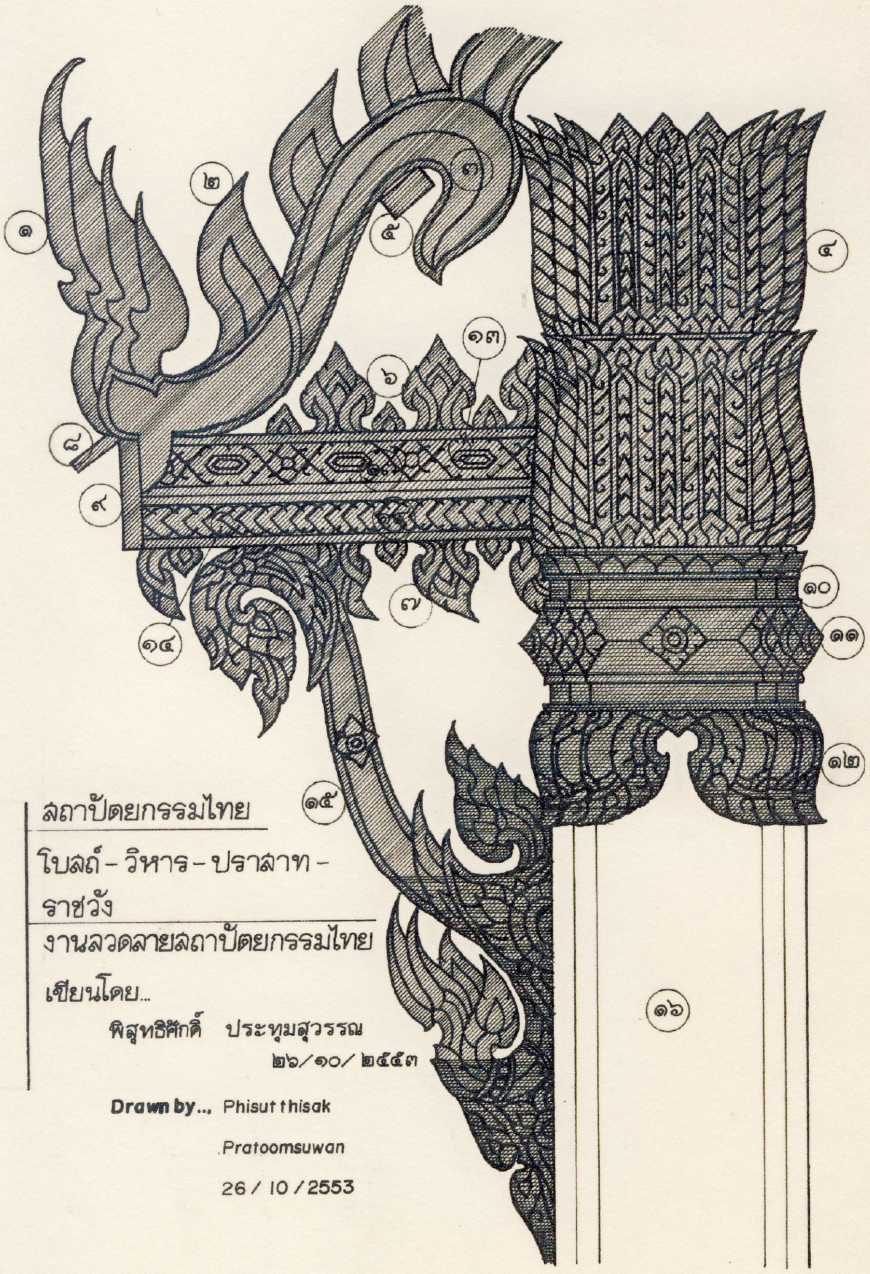
ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม(ลายไทย)
โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง - พระพุทธรูป

หอระฆัง

เขียนแบบโดย พิสุทธิศักดิ์ (สิทธิชัย) ประทุมสุวรรณ ๐๙/๐๒/๒๕๕๔

Drawn by Phisutthisak Pratoomsuwan 09/02/2011

สถาปัตยกรรมไทย

โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง

งานลวดลายสถาปัตยกรรมไทย

เขียนโดย...

พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ

๒๖/๑๐/๒๕๕๓

Drawn by... Phisut thisak Pratoomsuwan

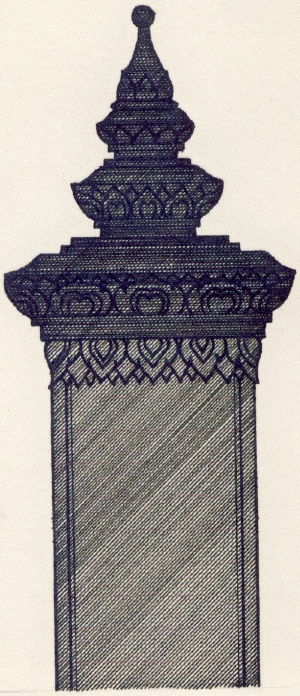
26 / 10 / 2553

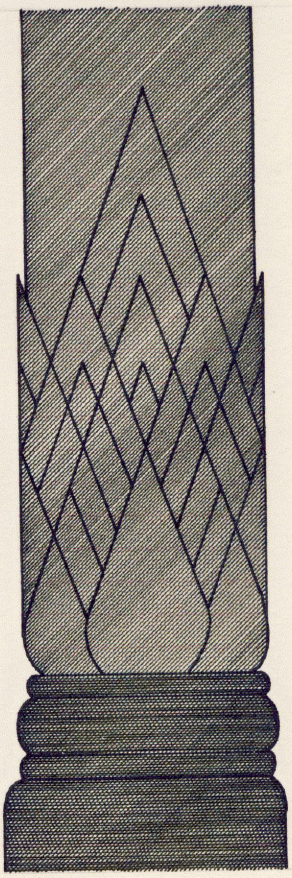
สถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง - พลับพลา

บัวกลีบบายศรีประดับเสา

บัวลูกแก้ว ประดับ
เม็ดทรงมัน

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๑๙/ ๑๑/ ๒๕๕๓

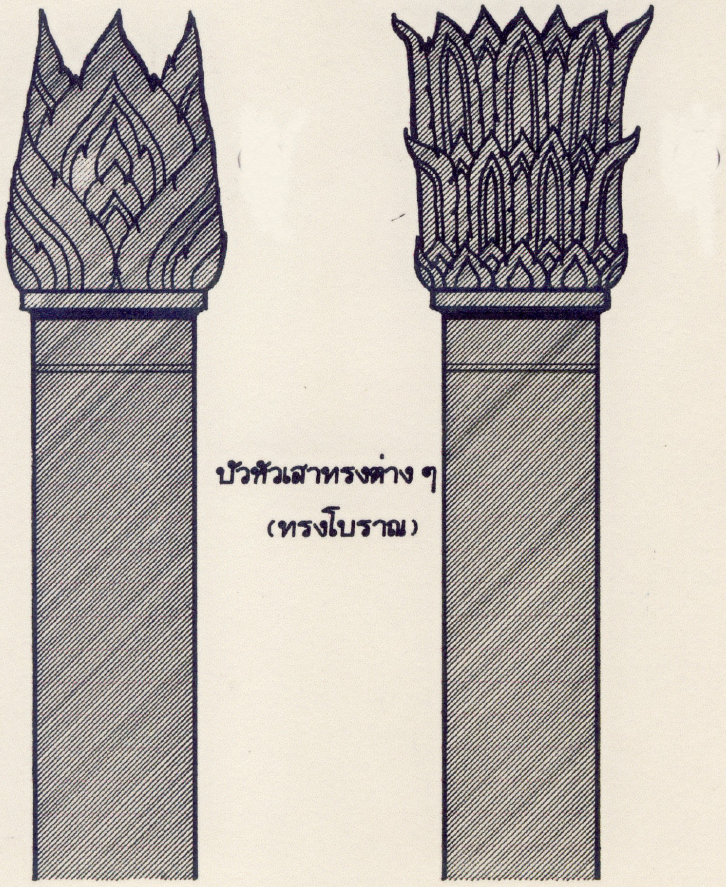
Drawn by : Phisutthisak Pratoomsuwan 19/11/2553

ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

บัวทรงต่าง ๆ ในงานสถาปัตยกรรมไทย มีดังนี้

บัวกาบปลี

บัวจงกลหรือบัวปลายเสา
ต้นกำเนิดมาจากบัวกลีบขนุน

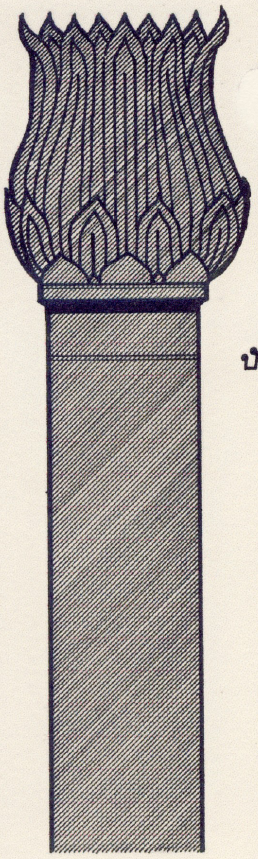
บัวหัวเสาทรงต่าง ๆ
(ทรงโบราณ)

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๙/๑๒/๒๕๕๓
Drawn by : Phisutthisak Pratoomsuwan 9/12/2553

ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

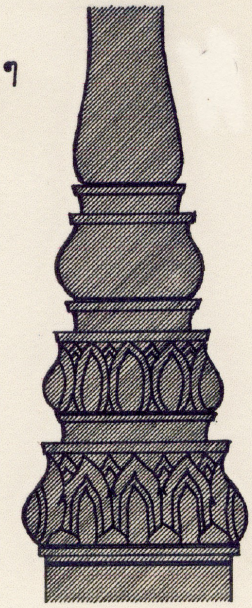
บัวทรงต่าง ๆ ในงานสถาปัตยกรรมไทย มีดังนี้

บัวจงกลหรือบัวปลายเสา
ต้นกำเนิดมาจากบัวแวง

บัวกลุ่ม เครื่องยอด

บัวหัวเสาทรงต่าง ๆ
(ทรงโบราณ)

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๙ / ๑๒ / ๒๕๕๓

Drawn by : Phisutthisak Pratoomsuwan 9/ 12 / 2553

สาหร่ายเทศหางโต

ตัวสาหร่ายกนกหาง
หงษ์

หูช้างบรรจุลายก้านขด
หัวหงษ์

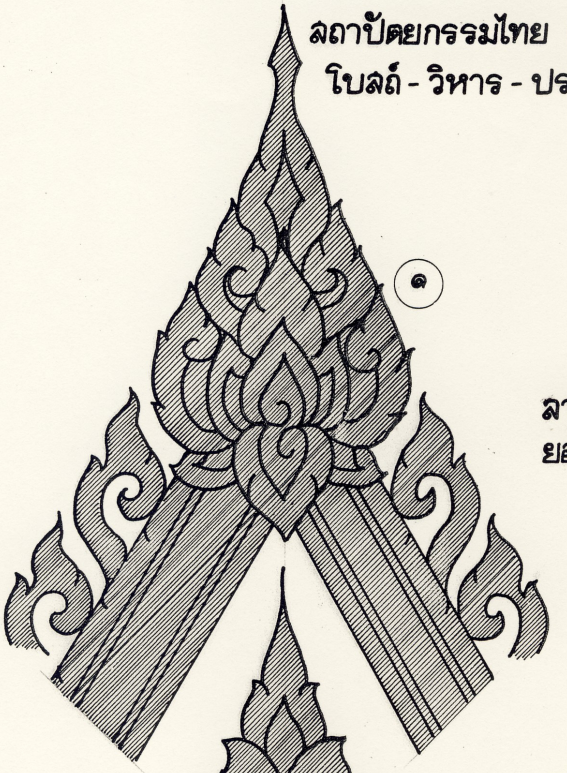
เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๒๐ / ๑๑ / ๒๕๕๓

Drawn by : Phisutthisak Pratoomsuwan 20/ 11 / 2553

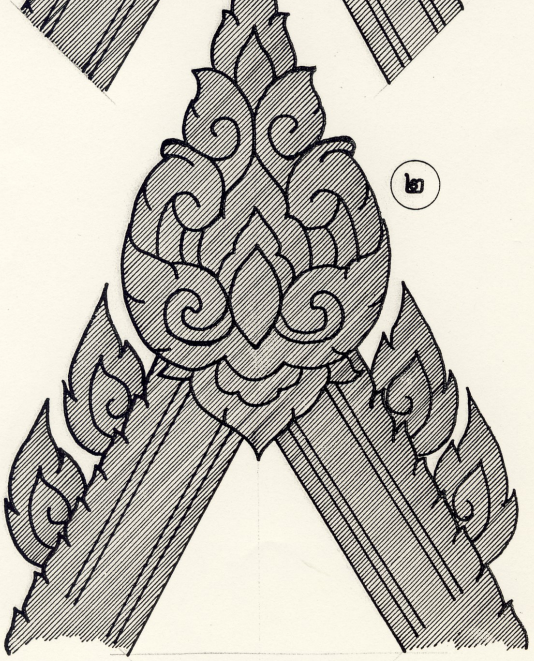
สถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)
โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง

๑

ลายไทยประดับ
ยอดหน้าจั่ว

๒

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๔/๑๑/๒๕๕๓

สถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

โบสถ์ - วิหาร - ปราสาท - ราชวัง

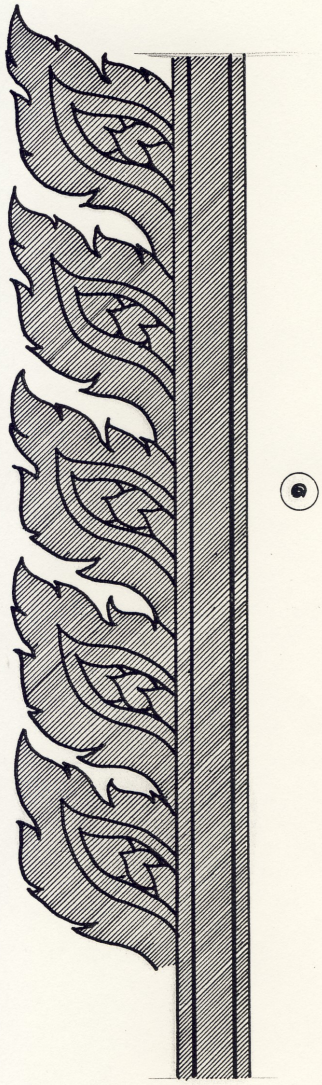
ลายน่องสิงห์

① น่องสิงห์เปลวใบเทศ

② น่องสิงห์เปลว

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๗/๑๑/๒๕๕๓

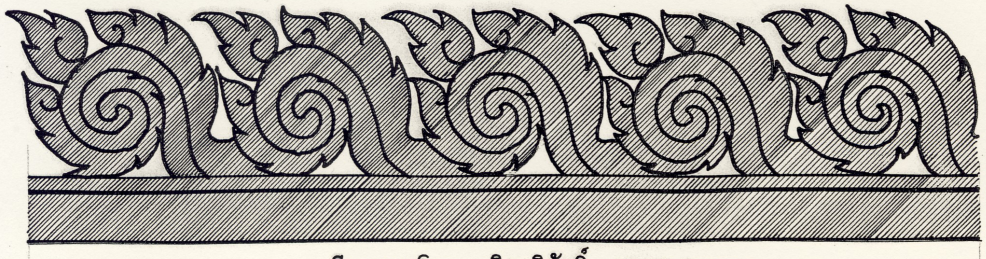
สถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

โบสถ์-วิหาร-ปราสาท-ราชวัง

ลายน่องสิงห์ หรือ แข้งสิงห์

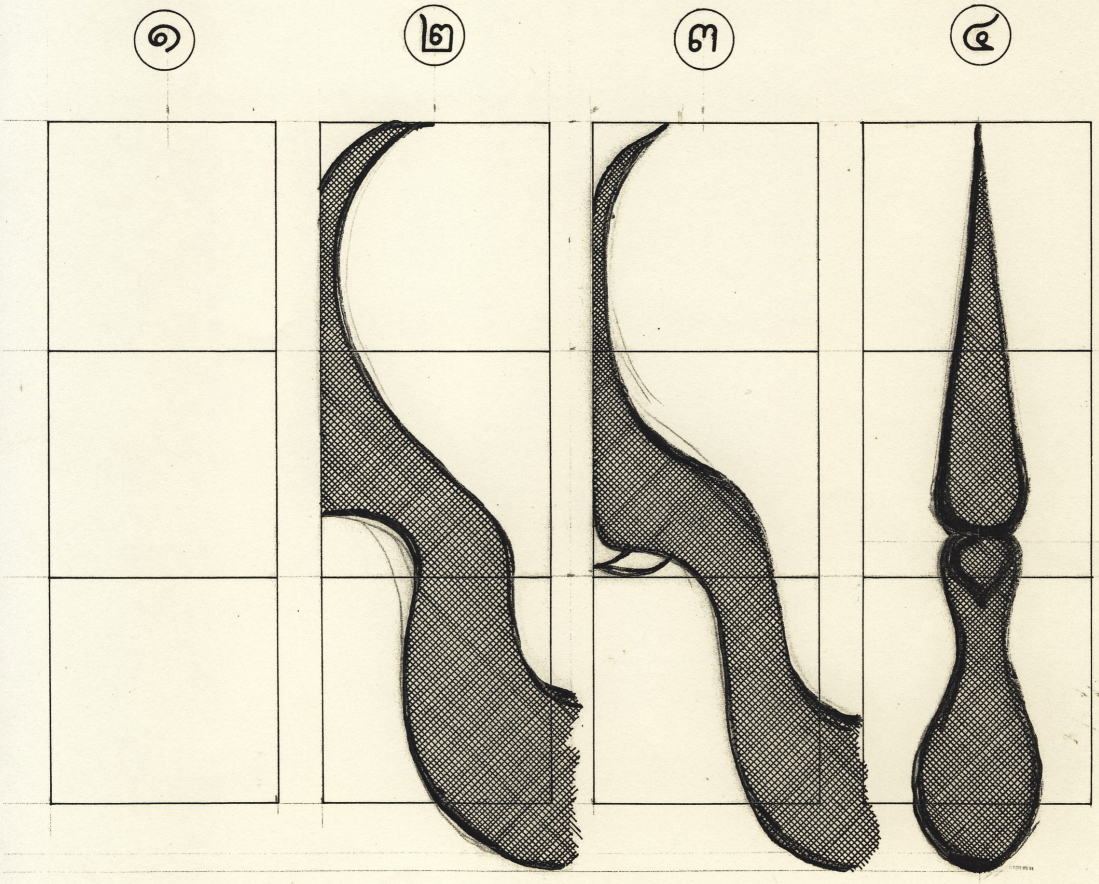
① ลายน่องสิงห์ใบเทศ

② ลายน่องสิงห์หอยเกาะไม้

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ

สถาปัตยกรรมไทย
โบสถ์-วิหาร-ปราสาท-ราชวัง
ส่วนช่อฟ้า

สถาปัตยกรรมไทย
โบสถ์ – วิหาร – ปราสาท – ราชวัง

โครงแบบคันทวย
ในสัดส่วน ๒ × ๓

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๔/๑๑/๒๕๕๓

สถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

หัวโขนเรือแกะสลักด้วยไม้เป็นลายไทยจากวรรณคดี

เรื่องรามเกียรติ์

พาลีล้างทวีป

หัวเรือในพระราชพิธี

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๒๔/ ๑๑/ ๒๕๕๓

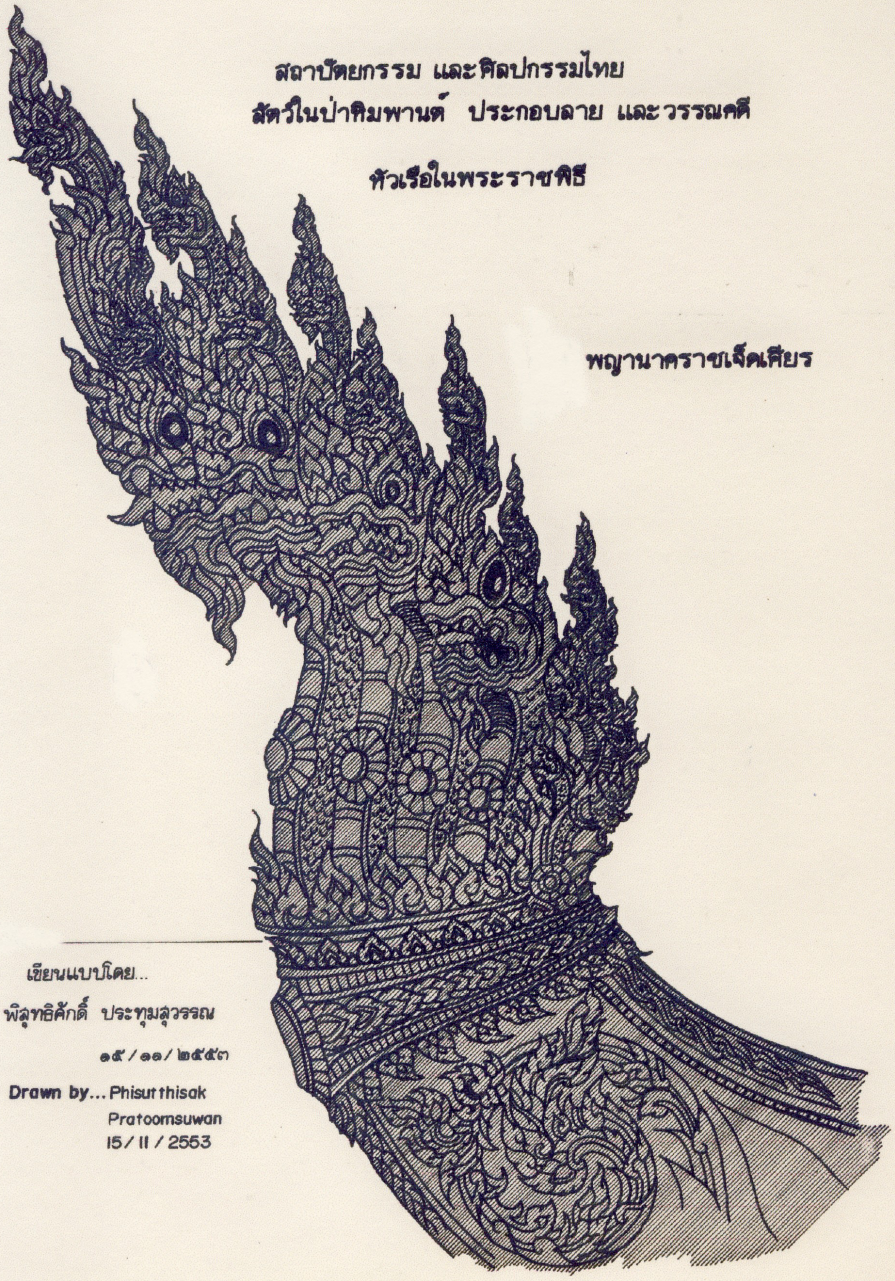
Drawn. Phisutthisak Pratoomsuwan 24/11/2553

สถาปัตยกรรม และศิลปกรรมไทย

สัตว์ในป่าหิมพานต์ ประกอบลาย และวรรณคดี

หัวเรือในพระราชพิธี

พญานาคราชเจ็ดเศียร

เขียนแบบโดย...

พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ

๑๕/๑๑/๒๕๕๓

Drawn by... Phisutthisak
Pratoomsuwan
15/11/2553

ลถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

หัวโขนเรือแกะสลักด้วยไม้เป็นลายไทยจากวรรณคดี

เรื่องรามเกียรติ์

พญาครุฑเหิรเห็ดเกล็ดไตรจักร์

เรือในพระราชพิธี

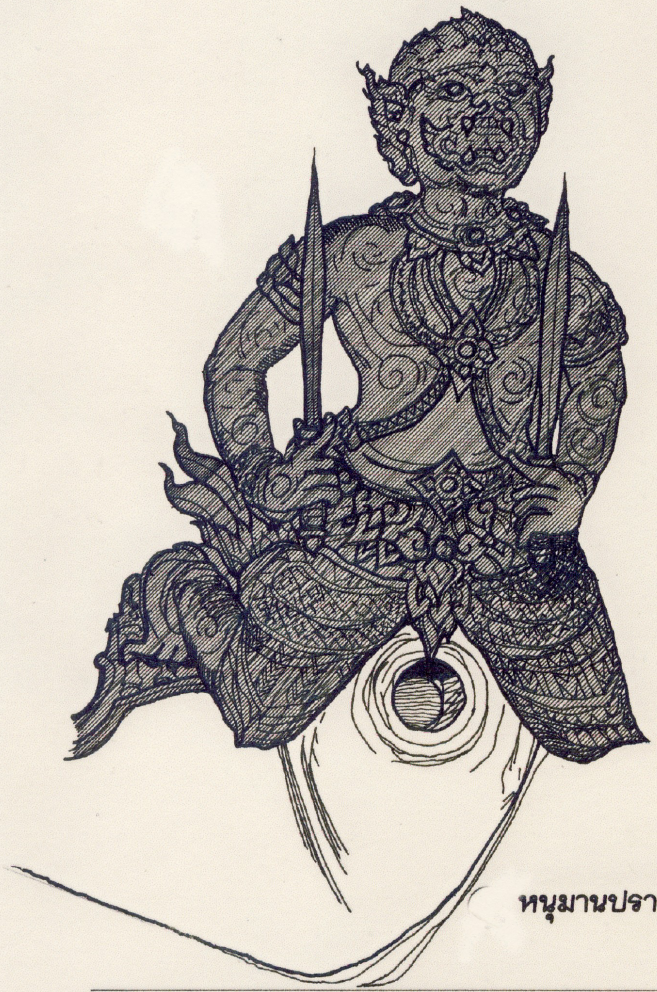
เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๒๓/๑๑/๒๕๕๓

Drawn by... Phisutthisak Pratoomsuwan 23/11/2553

สถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

หัวโขนเรือแกะสลักด้วยไม้เป็นลายไทยจากวรรณคดี

เรื่องรามเกียรติ์

หนุมานปราบเมืองมาร

เขียนแบบโดย... พิสุทธิศักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๒๓ / ๑๑ / ๒๕๕๓

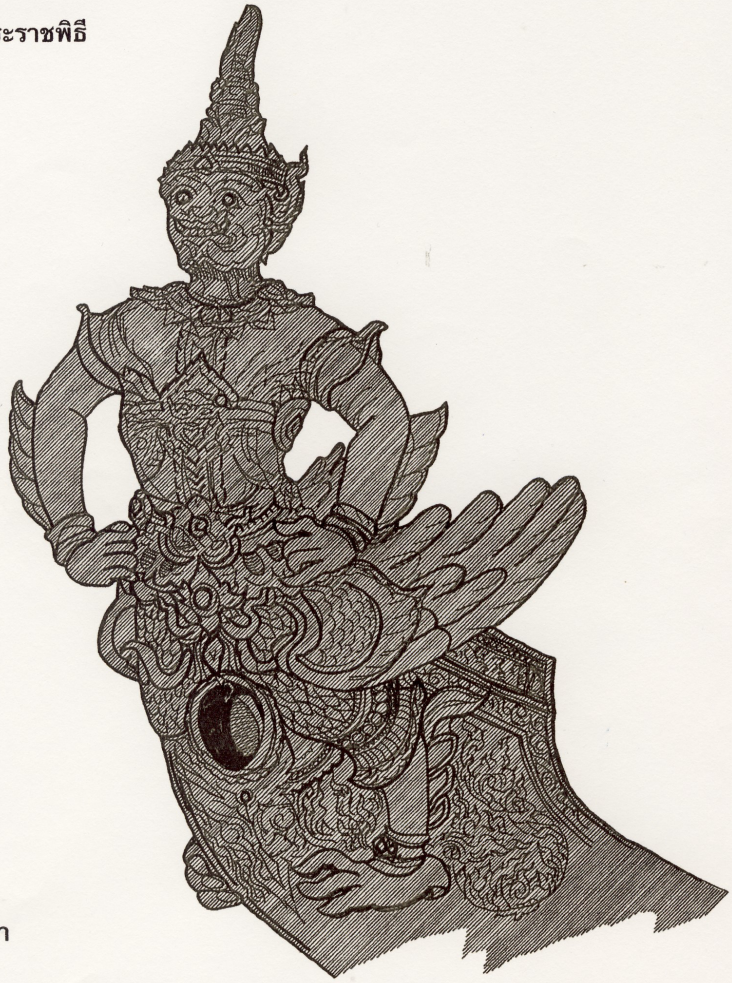
Drawn by... Phisutthisak Pratoomsuwan 23/ 11 / 2553

ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)

หัวโขนเรือแกะสลักด้วยไม้เป็นลายไทยจากวรรณคดี

เรื่องรามเกียรติ์

เรือในพระราชพิธี

อสูรปักษา

เขียนแบบโดย พิสุทธิศักดิ์ (สิทธิชัย) ประทุมสุวรรณ ๒๓/๑๑/๒๕๕๓

Drawn by Phisutthisak Pratoomsuwan 23/11/2010

สถาปัตยกรรมไทย

สัตว์ในป่าหิมพานต์ ประกอบลาย

และ

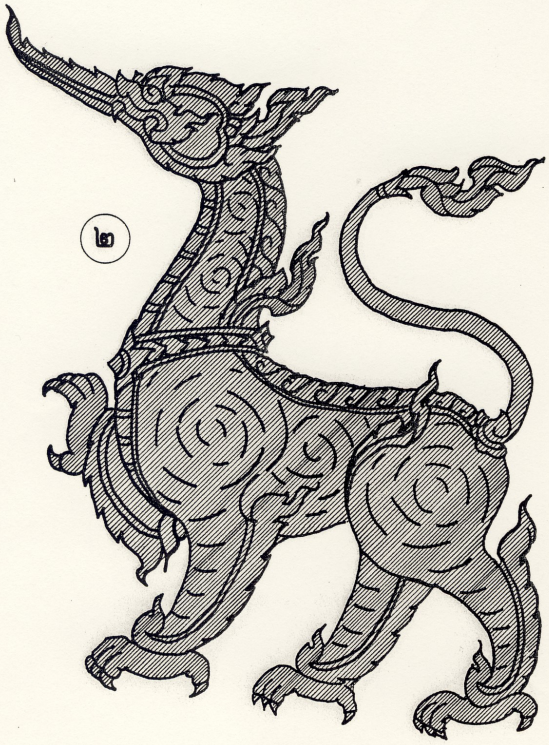
วรรณคดี

① คชสิงห์

เขียนแบบโดย... พิลุทธิศักดิ์ ประทุมลุวรรณ ๕/๑๑/๒๕๕๓

สถาปัตยกรรมไทย (ลายไทย)
สัตว์ในป่าหิมพานต์ ประกอบลาย
และ
วรรณคดี

๒ เหมราช

เขียนแบบโดย... พิลุทธิค้ักดิ์ ประทุมสุวรรณ ๕ / ๑๑ / ๒๕๕๓